

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS

2022 m. kovo 2 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Laimučio Alechnavičiaus (pranešėjas), Artūro Drigoto (kolegijos pirmininkas), Ryčio Krasausko, Vaidos Urmonaitės-Maculevičienės ir Dalios Višinskienės,

teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka nagrinėdama administracinę bylą pagal pareiškėjo uždarnosios akcinės bendrovės „Aukštaitijos implantologijos klinika“ apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2021 m. vasario 4 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo uždarnosios akcinės bendrovės „Aukštaitijos implantologijos klinika“ skundą atsakovui Lietuvos valstybei, atstovaujamai Lietuvos Respublikos Vyriausybei, atstovaujamos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, dėl turinės žalos atlyginimo priteisimo,

n u s t a t ė:

I.

1. Pareiškėjas uždaroji akcinė bendrovė „Aukštaitijos implantologijos klinika“ (toliau – ir UAB „Aukštaitijos implantologijos klinika“, pareiškėjas) kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinį teismą su skundu, prašydamas priteisti iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Lietuvos Respublikos Vyriausybės, kuri atstovaujama Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – ir Sveikatos apsaugos ministerija, Ministerija, atsakovo atstovas), 69 791,74 Eur turinę žalą (34 018,74 Eur negautų pajamų, 32 710,26 Eur darbo užmokesčio išlaidų ir 3 062,74 Eur kitų būtinųjų veiklos sąnaudų), 5 procentų metines palūkanas nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo sprendimo visiško įvykdymo ir bylinėjimosi išlaidas. Bylos eigoje pareiškėjas pateikė dalies skundo atsisakymą – dėl 32 710,26 Eur darbo užmokesčio išlaidų ir 3 062,74 Eur būtinųjų veiklos sąnaudų.

2. Pareiškėjas skunde nurodė, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė (toliau – ir Vyriausybė) 2020 m. kovo 14 d. nutarimu Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ (toliau – ir Nutarimas), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo (toliau – ir Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymas) 21 straipsnio 3 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo (toliau – ir Civilinės saugos įstatymas) 21 straipsnio 2 dalies 1 punktu, atsižvelgdama į nepalankią epidemiologinę COVID-19 (koronavirusinės infekcijos) situaciją ir sveikatos apsaugos ministro teikimą, taip pat Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos 2020 m. kovo 14 d. pasiūlymą, nutarė: paskelbti trečiąjį (visiškos parengties) civilinės saugos sistemos parengties lygį; paskelbti visoje

Lietuvos Respublikos teritorijoje karantiną nuo 2020 m. kovo 16 d. 00.00 val.; patvirtinti karantino režimą, apibrėžtą Nutarimo 3 punkte.

3. Pareiškėjas paaiškino, kad Nutarimu paskelbus karantiną ir vėlesniais jo pakeitimais žmonėms bei verslui buvo numatyta įvairių ribojimų ir draudimų, tarp kurių – asmenų judėjimo ribojimai, ūkinės veiklos ir darbo organizavimo ribojimai, įskaitant tai, kad buvo draudžiama teikti grožio paslaugas; numatytas odontologijos paslaugų teikimo atidėjimas, išskyrus būtiniosios medicinos pagalbos užtikrinimą. Pareiškėjo teigimu, Nutarimas buvo priimtas pažeidžiant Lietuvos Respublikos Konstituciją (toliau – ir Konstitucija), įstatymus ir jų hierarchiją, apribojimai buvo akivaizdžiai neproporcingi.

4. Pareiškėjo teigimu, Nutarimu taikyti ribojimai palietė ir jį, kurio pagrindinė veikla yra odontologijos paslaugų teikimas, taip pat jis teikia grožio paslaugas ir vykdo patalpų subnuomos veiklą. Pareiškėjas yra įtrauktas į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – ir VMI) paskelbtą įmonių, nukentėjusių nuo COVID-19, sąrašą. Pareiškėjas pažymėjo, kad Vyriausybė 2020 m. gegužės 6 d. nutarimu Nr. 451 pakeitė ir papildė tam tikras Nutarimu priimtas nuostatas, t. y. nuostatas, kuriomis buvo ribojamas grožio paslaugų ir odontologijos paslaugų teikimas, nuo 2020 m. gegužės 18 d. buvo pripažintos netekusiomis galios. Pareiškėjas pabrėžė, kad draudimas teikti odontologijos ir grožio paslaugas galiojo 63 dienas, t. y. nuo 2020 m. kovo 16 d. iki 2020 m. gegužės 17 d. įskaitytinai.

5. Pareiškėjas nurodė, kad neteisėtus veiksmus patvirtina tai, jog Lietuvos Respublikos Seimas (toliau – ir Seimas) 2020 m. kovo 31 d. Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo Nr. I-1553 2, 8, 9, 18, 21 ir 36 straipsnių pakeitimo įstatymu Nr. XIII-2831, kuris įsigaliojo 2020 m. balandžio 8 d., pakeitė Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo 21 straipsnio 1 dalį taip, kad karantino metu būtų galima ne tik numatyti specialias ūkinės veiklos ir paslaugų teikimo sąlygas, tai įstatyme ir buvo įtvirtinta Nutarimu paskelbiant karantiną, bet kad būtų galima riboti šias teises pritaikant atitinkamus draudimus. Seimas Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo Nr. VIII-971 2, 8, 9, 11, 12, 14, 22, 27, 28 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 30¹ straipsniu įstatymu Nr. XIII-2864, kuris įsigaliojo 2020 m. gegužės 1 d., pakeitė Civilinės saugos įstatymo 8 straipsnį ir jį papildė nuostata, kad susidarius valstybės lygio ekstremaliajai situacijai gali būti laikinai apribotos ir ūkinės veiklos laisvė, viešųjų ir administracinių paslaugų teikimas, įstatymo 9 straipsnis buvo papildytas 19 punktu, nustatant Vyriausybei papildomus įgaliojimus įgyvendinant civilinės saugos sistemos uždavinius. Pareiškėjo teigimu, Vyriausybės įgaliojimai buvo praplėsti nustatant, kad, paskelbus valstybės lygio ekstremaliąją situaciją, ji gali nustatyti gyventojams, valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, kitoms įstaigoms ir ūkio subjektams ūkinės veiklos laisvės, viešųjų ir administracinių paslaugų teikimo apribojimus, būtinus ekstremaliajai situacijai likviduoti ir jos padariniams šalinti. Šios nuostatos įstatyme nebuvo įtvirtintos 2020 m. vasario 26 d. skelbiant ekstremaliąją situaciją ir Nutarimu paskelbiant karantiną. Pasak pareiškėjo, Seimas atgaline data bandė įteisinti neteisėtus Vyriausybės veiksmus.

6. Pareiškėjas pažymėjo, kad Nutarimo priėmimo ir įsigaliojimo metu galiojusioje Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo 21 straipsnio 1 dalies redakcijoje buvo nustatyta, kad „karantino tikslas – nustatyti specialią asmenų darbo, gyvenimo, poilsio, kelionių tvarką, ūkinės ir kitokios veiklos sąlygas, produktų gamybos, jų realizavimo, geriamojo vandens tiekimo bei paslaugų teikimo tvarką ir tuo riboti užkrečiamųjų ligų plitimą“. Pareiškėjo vertinimu, priimdama Nutarimą Vyriausybė galėjo numatyti tik specialią darbo, ūkinės veiklos, paslaugų teikimo ir panašią tvarką, bet ne absoliučius draudimus dirbti, užsiimti ūkine veikla ar teikti paslaugas, naudotis nuosavybe. Nutarimo priėmimo ir įsigaliojimo metu galiojusiame Civilinės saugos įstatymo 8 straipsnyje buvo nustatyta, kad „vykdant gelbėjimo, paieškos ir neatidėliotinus darbus, likviduojant įvykį, ekstremalų įvykį, ekstremaliąją situaciją ir šalinant jų padarinius, šio ir kitų įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka gali būti laikinai apribotos asmens judėjimo laisvė, nuosavybės ir būsto neliečiamumo teisės“. Pasak pareiškėjo, tuo metu įstatymas nustatė, kad tik vykdant atitinkamus neatidėliotinus darbus, ar likviduojant atitinkamą įvykį galima tuo momentu laikinai riboti asmens judėjimo laisvę, nuosavybės ir būsto neliečiamumo teisės, tačiau nebuvo

numatyta galimybė riboti ūkinės veiklos laisvės. Pareiškėjo nuomone, tik atliekant konkrečius neatidėliotinus darbus ar likviduojant įvyki, galintį sukelti staigų didelį pavojų, būtų galima laikinai riboti tam tikras žmogaus teises. Šiuo atveju nebuvo atliekami jokie konkretūs staiga atsiradę neatidėliotini darbai ar likviduojamas staiga įvykęs įvykis, galintis sukelti staigų didelį pavojų.

7. Pareiškėjas nurodė, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijos (toliau – ir Konstitucija) 145 straipsnyje nustatyta, jog tik įvedus karo ar nepaprastą padėtį laikinai gali būti apribojamos teisės ir laisvės, nurodytos Konstitucijos 22, 24, 25, 32, 35 ir 36 straipsniuose. Pagal Konstitucijos 144 straipsnį, nepaprastą padėtį įveda Seimas, o tarp Seimo sesijų – Respublikos Prezidentas, nepaprastą padėtį reguliuoja įstatymas. Lietuvos Respublikos nepaprastosios padėties įstatymo (toliau – ir Nepaprastosios padėties įstatymas) 2 straipsnio 6 punkte nustatyta, kad ekstremalioji situacija – padėtis, kuri atsiranda dėl gamtinio, techninio, ekologinio ar socialinio pobūdžio priežasčių ir sukelia staigų bei didelį pavojų žmonių gyvybei ar sveikatai, turtui, gamtai arba lemia žmonių žūtį, sužalojimą ar didelius turtinius nuostolius. Nepaprastosios padėties įstatymo 18 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad naudojimosi Konstitucijos 22, 24, 25, 32, 35, 36 straipsniuose nustatytomis teisėmis ir laisvėmis apribojimą bei nepaprastųjų priemonių panaudojimą nustato Seimas arba Respublikos Prezidentas, vadovaudamiesi Konstitucija, šiuo ir kitais įstatymais, atsižvelgdami į grėsmės konstitucinei santvarkai, visuomenės rimčiai laipsnį ir pobūdį, kitas aplinkybes, jos turi būti naudojamos proporcingai. Pareiškėjas pažymėjo, kad pagal Nepaprastosios padėties įstatymą, net ir įvedus nepaprastą padėtį, negalėtų būti ribojamos Konstitucijos 23 straipsnyje įtvirtintas nuosavybės neliečiamumas ir 46 straipsnyje įtvirtintos ūkinės veiklos laisvė. Pareiškėjas teigė, kad jam taikyti draudimai yra ne tik veiklos, bet ir nuosavybės bei turtinių teisių naudojimo suvaržymai. Vyriausybė Nutarimu apribojo ne tik tas teises, kurių ribojimai leidžiami įstatymu ir galimi įvedus nepaprastą padėtį, bet net ir tas teises, kurių ribojimas nėra nustatytas nepaprastosios padėties įvedimo atveju. Pareiškėjo tvirtinimu, Vyriausybė padarė tai, ką galėjo padaryti tik Seimas, įvesdamas nepaprastą padėtį, taip pažeisdama galiojusius įstatymus ir Konstituciją. Dėl nepaaiškinamų priežasčių Seimas taip ir neįvedė nepaprastosios padėties 2020 m. kovo 10 d. susirinkęs į pavasario sesiją arba, pavyzdžiui, per 2020 m. kovo 12 d. ar 2020 m. kovo 17 d. posėdžius.

8. Pasak pareiškėjo, karantino metu taikyti draudimai pažeidė ir Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją (toliau – ir Konvencija), nes buvo neproporcingi – Vyriausybės siekiamus tikslus buvo galima pasiekti tiesiog numatant tam tikras veiklos sąlygas: klientų srautų reguliavimas, apsaugos priemonių dėvėjimas ir panašios priemonės, o ne uždraudžiant vykdyti veiklą ir taip faktiškai uždarant verslą. Taikyti ribojimai taip pat buvo neproporcingi: buvo draudžiama parduotuvių, prekybos ir (arba) pramogų centrų, išskyrus maisto, veterinarijos, vaistinių ir optikos prekių pardavimą, veikla, tačiau karantino metu apsilankius prekybos centro maisto prekių parduotuvėje be maisto prekių buvo galima laisvai įsigyti ir drabužių, buities, kosmetikos, burnos priežiūros priemonių ir kitų ne maisto prekių. Pareiškėjo nuomone, ligos plitimą buvo galima suvaldyti taikant švelnesnes priemones, o ne apskritai uždraudžiant teikti paslaugas.

9. Pareiškėjas teigė, kad patyrė turtinę žalą, kuri įvertinta pinigais, ir yra laikoma nuostoliais, o šie, taip pat kaip ir žala, skirstomi į tiesioginius (realius) ir netiesioginius (negautos pajamas). Pareiškėjui padaryta žala siekia 69 791,74 Eur: ji susideda iš 34 018,74 Eur negauto grynojo pelno, 32 710,26 Eur darbo užmokesčio išlaidų, skirtų darbuotojų komandai išlaikyti, ir 3 062,74 Eur kitų būtinųjų papildomų veiklos sąnaudų, kurios buvo būtinos išlaikant verslą uždarymo metu ir užtikrinant veiklos tęstinumą pasibaigus karantinui.

10. Pareiškėja pateikė prašymą kreiptis į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą (toliau – ir Konstitucinis Teismas) dėl Nutarimo ir Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo Nr. I-1553 2, 8, 9, 18, 21 ir 36 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-2831 bei Civilinės saugos įstatymo Nr. VIII-971 2, 8, 9, 11, 12, 14, 22, 27, 28 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 30¹ straipsniu įstatymo Nr. XIII-2864 teisėtumo.

11. Atsakovo Lietuvos valstybės atstovas Vyriausybė, atstovaujama Sveikatos apsaugos ministerijos, atsiliepime į skundą prašė skundą atmesti.

12. Atsakovo atstovas nurodė, kad siekiant tinkamai įvertinti tiek Ministerijos, tiek Vyriausybės veiksmus, pirmiausia turėtų būti vertinama epidemiologinė COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) plitimo informacija. Tiek Lietuva, tiek visas pasaulis pirmą kartą susidūrė su tokio masto pandemija, teisės aktai, priimti teorinėmis sąlygomis, pirmą kartą buvo taikomi realiai situacijai, todėl pandemijos valdymo metu atsiradęs poreikis teisės aktuose patikslinti, aiškiau įvardyti konkrečius atvejus atsirado tik realios ekstremaliosios situacijos valdymo metu bei negalėjo būti numatytas iš anksto.

13. Atsakovo atstovas paaiškino, kad ribojimo ir kitos prevencinės priemonės buvo pasirinktos remiantis COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) sukėlėjo plitimo ypatumais, ligos epidemiologiniais ypatumais, turima įrodymais pagrįsta informacija bei tarptautinių organizacijų rekomendacijomis: Tarptautinės organizacijos (PSO, Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras) perspėjo apie būtinybę COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) prevencijos ir valdymo priemonės vykdyti visose šalyse. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, atsižvelgdama į situaciją dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) plitimo pasaulyje, siekdama apsaugoti Lietuvos žmones grėsmingojo viruso plitimo akivaizdoje, 2020 m. kovo 14 d. paskelbė karantiną visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Karantino režimo trukmė buvo nustatyta nuo kovo 16 d. 00 val. iki kovo 30 d. 00.00 val., įsteigta Koronaviruso karštoji linija – 1808. Nutarimu priimtas vadovaujantis jo priėmimo metu galiojusiomis teisės aktų nuostatomis, suteikiančiomis teisę Vyriausybei skelbti karantiną ir tvirtinti jo režimo sąlygas: 1) Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo 21 straipsnio 3 dalies 1 punktą (2019 m. birželio 6 d. įstatymo Nr. XIII-2195 redakcija), kuriame įtvirtina, kad teritorijų karantiną skelbia ir atšaukia, jo dydį, ribas, trukmę ir režimą tvirtina visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje ar keliose savivaldybėse – Vyriausybė sveikatos apsaugos ministro teikimu; 2) Civilinės saugos įstatymo 21 straipsnio 2 dalies 1 punktu, kuriame įtvirtinta, kad antrą (sustiprintą) ir trečią (visiškos parengties) civilinės saugos sistemos parengties lygius skelbia ir atšaukia Vyriausybė – gresiant ar susidarius valstybės lygio ekstremaliajai situacijai, įvedus šalyje nepaprastąją padėtį arba esant būtinybei sustiprinti civilinės saugos sistemos parengtį; 3) atsižvelgdama į nepalankią epideminę COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) situaciją ir sveikatos apsaugos ministro teikimą, taip pat į Lietuvos Respublikos Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos 2020 m. kovo 14 d. pasiūlymą. Įvedus karantiną Lietuvos teritorijoje pradėti taikyti šie ribojimai: 1) judėjimo per sieną ir šalies viduje (draudimai užsieniečiams atvykti, su tam tikromis išimtimis, nustatyti konkretų sienos kritimo punktai, leidžiamas ribotas asmenų tranzitas, uždraustas išvykimas iš šalies, su tam tikroms išimtimis, papildomos sąlygos judėjimui šalies viduje); 2) viešojo ir privataus sektoriaus veiklos (viešojo sektoriaus darbas organizuojamas nuotoliniu būdu, išskyrus atvejus, kai būtina atitinkamas funkcijas atlikti darbo vietoje, su tam tikroms išimtimis. Draudžiamas kultūros, laisvalaikio, pramogų, sporto įstaigų lankymas ir fizinis lankytojų aptarnavimas, susibūrimai, viešojo maitinimosi įstaigų ir pasilinksminimo vietų veikla, su tam tikroms išimtimis, parduotuvių, išskyrus maisto prekių, prekybos ir pramogų centrų, išskyrus maisto, veterinarijos, vaistinių ir optikos prekių parduotuves juose, turgaviečių, išskyrus maisto, veikla draudžiama, išskyrus internetinę prekybą ir kai prekės pristatomos gyventojams, grožio paslaugų teikimo draudimas); 3) švietimo įstaigų darbo organizavimas (ugdymo proceso organizavimas nuotoliniu būdu); 4) sveikatos priežiūros įstaigų darbo organizavimas (stacionariųjų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimas: veiklos perorganizavimas valdant pacientų srautus, infrastruktūrą bei materialinius ir žmogiškuosius išteklius. Planinių operacijų atidėjimas, išskyrus pagalbą ir sveikatos priežiūros paslaugas, kurių nesuteikus pacientui atsirastų būtinosios medicinos pagalbos poreikis arba reikšmingai pablogėtų paciento būklė. Paslaugų teikimas nuotoliniu būdu. Odontologijos paslaugų teikimo atidėjimas, išskyrus būtinosios medicinos pagalbos užtikrinimą); 4) socialines paslaugas teikiančių įstaigų darbo organizavimas (kontaktuoti su klientu leidžiama tik užtikrinant būtinausias socialines paslaugas). Siekiant riboti viruso plitimą visuomenėje, buvo paskelbta daugiau nei 200 operacijų vadovo sprendimų organizuojant ir nustatant būtinausias sąlygas viešojo ir privataus paslaugų sektoriaus, švietimo įstaigų, sveikatos priežiūros įstaigų darbą, socialinių paslaugų teikiančių įstaigų darbo organizavimą. Buvo maksimaliai ruošiamasi visiems

galimiems scenarijams. Sprendimai turėjo būti priimami žaibiškai, bet pamatuotai, turėjo būti numatyti keli žingsniai į priekį, svarbiausiu prioritetu laikant Lietuvos žmonių sveikatą.

14. Atsakovo atstovo teigimu, dėl laiku karantino režimo sąlygų paskelbimo, Vyriausybės Nutarimu nuostatų įgyvendinimo ir vykdymo, Lietuvoje COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) epideminis procesas pasireiškė švelniau nei daugelyje kitų paveiktų šalių. Tiek sergamumo, tiek mirtingumo rodikliai yra vieni mažiausių ES/EEE šalyse ir JK.

15. Atsakovo atstovas pažymėjo, kad Nutarime buvo įtvirtintas odontologijos paslaugų teikimo atidėjimas, išskyrus būtinosios medicinos pagalbos užtikrinimą. Tačiau Nutarime nebuvo uždrausta odontologų veikla, priešingai, veikla buvo leidžiama, tik buvo apribotas nebūtinųjų paslaugų teikimas, paliekant būtinosios medicinos pagalbos teikimo galimybes. Nutarimo 3.4.4 papunkčiu buvo leidžiama pareiškėjui teikti būtinąją medicininę pagalbą, apribotas tik planinių paslaugų teikimas. Atsakovo atstovo teigimu, tai, kad pareiškėjas nesistengė perorganizuoti veiklos ir teikti leidžiamas paslaugas, priskirtina net ne verslo rizikai, o paties pareiškėjo aplaidžiam ir netinkamam vadovavimui įmonei pasirenkant netinkamą veiklos (neveikimo) strategiją.

16. Atsakovo atstovas nurodė, kad konkrečias priemones, susijusias su laikiniais asmenų teisių ribojimais, Vyriausybė taikė siekdama suvaldyti ir kontroliuoti konkrečios užkrečiamosios ligos – COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) – plitimą, vadovaudamasi Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymu. Vyriausybei įstatymų leidėjas yra suteikęs išimtines teises užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir valdymo srityje, siekiant riboti jų plitimą ir suvaldyti dėl to kilusią ekstremaliają valstybėje situaciją, todėl Vyriausybė, priimdama Nutarimą ir nustatydamą specialias darbo, kelionių, ūkinės veiklos sąlygas, įstatymų nepažeidė. Siekdama Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatyme nustatytų tikslų, Vyriausybė nustatė specialų karantino režimą, apimančią ir atskirų asmenų teisių ribojimus karantino laikotarpiui, t. y. laikinai, kol bus suvaldytas ypač pavojingos užkrečiamosios ligos plitimas ir įgyvendintos reikalingos COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) plitimo kontrolės priemonės. Atsakovo atstovas teigė, kad Vyriausybės nustatytos karantino sąlygos asmenims skiriasi nuo nepaprastosios padėties metu taikomų asmenų teisių ir laisvių ribojimų pasekmių. Tai, kad kai kurios taikomos priemonės yra nustatytos ir Nepaprastosios padėties įstatyme, pasak atsakovo atstovo, savaime nereiškia, kad jos negali būti nustatytos ir kituose įstatymuose, šiuo atveju – Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatyme. Atsakovo atstovas pažymėjo, kad Nutarimas dėl karantino režimo paskelbimo nėra pripažintas neteisėtu aktu, todėl visos civilinės atsakomybės sąlygos aptariamoms tik teoriniu lygmeniu, nes teisės akto galiojimo metu jis nebuvo panaikintas kaip neteisėtas ar nepagrįstas, valstybės institucijų veiksmų (neveikimo) neteisėtumas nėra nurodytas.

17. Atsakovo atstovo nuomone, pareiškėjas neįrodė (ir neįrodinėja), jog dėl Vyriausybės atitinkamų veiksmų (neveikimo) jam atsirado skunde nurodomo dydžio žala. Pareiškėjas taip pat nenurodė, kokio įstatymo nuostatas pažeidė valstybė (jos institucijos), kaip pažeidimas pasireiškė, kokios teisės normos buvo pažeistos. Vien bendrojo pobūdžio pamąstymai apie karantino režimo proporcingumą, neargumentuoti teiginiai apie negalėjimą vykdyti veiklos neįrodo patirtą žalą. Atsakovo atstovo teigimu, pareiškėjas, pateiktu skundu prašydamas priteisti nurodytą sumą, siekia ne nuostolių atlyginimo, o verslo rizikos eliminavimo valstybės sąskaita. Iš pareiškėjo pateiktų dokumentų nėra aišku, kokia nurodoma suma yra skaičiuojama kaip negautos pajamos iš subnuomos veiklos. Tai, kad pareiškėjas negavo tikėtusi pajamų iš subnuomos verslo santykių, negalima laikyti patirta žala, nes tai yra verslo rizika. Pareiškėjas, reikšdamas reikalavimą atlyginti netiesioginius nuostolius, turi įrodyti, kad patyrė realių nuostolių, t. y. negavo pajamų dėl kitos šalies neteisėtų veiksmų padarinių. Patirti netiesioginiai nuostoliai turi būti pagrįsti realiomis, įrodytomis, neišvengiamomis, o ne tikėtinomis pajamomis.

18. Atsakovo atstovas atkreipė dėmesį, kad pareiškėjas yra įtrauktas į VMI paskelbtą įmonių, nukentėjusių nuo COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos), sąrašą, o tai reiškia, kad įmonei taikomos tiek VMI nurodytos mokesčių atidėjimo, „Sodros“ mokesčių atidėjimo lengvatos, tiek kitos pagalbos priemonės, tokios kaip subsidijos darbo užmokesčiui bei dalinis nuomos mokesčio kompensavimas, teikiamas už kompensavimo laikotarpį pareiškėjo patirtas ekonominei veiklai vykdyti nuomojamų negyvenamosios paskirties patalpų nuomos išlaidas.

19. Atsakovo atstovo teigimu, pareiškėjo pateikti dokumentai nepatvirtina nei valstybės neteisėtų veiksmų, nei priežastinio ryšio tarp jo neteisėtų veiksmų ir žalos, kurią sudaro pareiškėjo turėtos išlaidos.

II.

20. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2021 m. vasario 4 d. sprendimu priėmė pareiškėjo UAB „Aukštaitijos implantologijos klinika“ skundo atsisakymą ir nutraukė administracinės bylos dalį dėl reikalavimo priteisti kaip žalą 32 710,26 Eur darbo užmokesčio išlaidų ir 3 062,74 Eur kitų būtinųjų veiklos išlaidų. Kitą pareiškėjo skundą dalį teismas atmetė kaip nepagrįstą.

21. Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad pareiškėjas prašomą priteisti turtinę žalą kildina iš to, jog valdžios institucijos neteisėtai (neturėdamos tinkamų įgaliojimų ir neproporcingai) Lietuvos Respublikoje paskelbto karantino laikotarpiu nustatė ūkinės veiklos laisvės apribojimus, dėl kurių pareiškėjas negalėjo vykdyti odontologijos ir grožio paslaugų veiklos. Teismas pažymėjo, kad pareiškėjas neteisėtais veiksmais nurodo Vyriausybės ir Seimo priimtus teisės aktus. Pagal Konstitucinio Teismo jurisprudenciją administraciniai teismai gali nagrinėti, *inter alia* (be kita ko), bylas dėl Respublikos Prezidento ar Vyriausybės veiklos (neveikimo), kuria buvo (galėjo būti) pažeistos asmens teisės ar laisvės, rezultato ar jo padarinio, *inter alia*, žalos atlyginimo (žr., pvz., Konstitucinio Teismo 2010 m. gegužės 13 d. nutarimą). Taigi teismas nutarė vertinti, ar yra pagrindas manyti, jog pareiškėjo nurodyti Vyriausybės ir Seimo priimti teisės aktai prieštarauja Konstitucijai.

22. Teismas, vertindamas, ar yra pagrindas manyti, jog Nutarimas prieštarauja Konstitucijai, nurodė, kad pareiškėjas Nutarimo neteisėtumą grindžia argumentais, kad: 1) Vyriausybė, priimdama Nutarimą, galėjo numatyti tik specialią darbo, ūkinės veiklos, paslaugų teikimo ir panašią tvarką, bet ne absoliučius draudimus dirbti, užsiimti ūkine veikla ar teikti paslaugas, naudotis nuosavybe, o galimybė taikyti ūkinės veiklos apribojimus atsirado tik vėliau, pakeitus Žmonių užkrečiamų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymą (21 straipsnio 1 dalį) bei Civilinės saugos įstatymą (8 ir 9 straipsnius); 2) Seimas, 2020 m. kovo 31 d. priimdamas Žmonių užkrečiamų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo 21 straipsnio ir 2020 m. balandžio 28 d. Civilinės saugos įstatymo 8 ir 9 straipsnių pakeitimus, realiai nustatė jų galiojimą atgal; 3) faktiškai Nutarimu buvo įvesta nepaprastoji padėtis, nors tokios padėties Vyriausybė nėra įgaliota įvesti; 4) pareiškėjo teigimu, apribojimai jo ūkinei veiklai buvo neproporcingi.

23. Dėl pareiškėjo argumentų teismas nurodė, kad iš Žmonių užkrečiamų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo 21 straipsnio 1 dalies (galiojusios 2020 m. kovo 16 d.) formuluotės akivaizdu, jog ūkinė veikla taikant karantiną gali būti reguliuojama specialiai, t. y. taikant „specialias sąlygas“. Teismas pažymėjo, kad Lietuvių kalbos žodyne (lkz.lt) žodis „sąlyga“ apibrėžiamas kaip: 1) reikalavimas, keliamas tarantis; 2) objekto santykis su aplinkiniais reiškiniais, be kurių jis negali egzistuoti; 3) uždavinio dalis, kurioje pateikti duomenys. Teismas vertino, kad ūkinei veiklai vykdyti karantino sąlygomis Vyriausybė galėjo nustatyti papildomus reikalavimus. Teismo nuomone, pareiškėjas neteisis teigdamas, jog tik vėlesnė įstatymo formuluotė („ūkinės veiklos apribojimai“) būtų leidusi nustatyti apribojimus ūkinei veiklai. Teismas pažymėjo, kad priimdama Nutarimą Vyriausybė nustatė tam tikras veiklos rūšis, kurios pagal savo esmę buvo laikomos tiek pavojingomis, kad jų vykdymas iš esmės nesuderinamas su karantino tikslais, todėl tokia Vyriausybės veikla pateko į įgaliojimo nustatyti specialias ūkinės veiklos sąlygas ribas. Be to, pagal Žmonių užkrečiamų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo 21 straipsnio 3 dalies 1 punktą teritorijų karantiną skelbia ir atšaukia, jo dydį, ribas, trukmę ir režimą tvirtina Vyriausybė. Teismas priėjo prie išvados, kad Vyriausybė veikė pagal savo kompetenciją ir neviršijo įgaliojimų.

24. Teismo įsitikinimu, vien Žmonių užkrečiamų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo 21 straipsnis buvo pakankamas pagrindas taikyti Nutarimu nustatytus apribojimus. Taip pat Civilinės saugos įstatymo 8 straipsnyje (2020 m. kovo 16 d. galiojusi redakcija) buvo nustatyta, kad, vykdant gelbėjimo, paieškos ir neatidėliotinus darbus, likviduojant įvykį, ekstremalųjį įvykį, ekstremaliają

situaciją ir šalinant jų padarinius, šio ir kitų įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka gali būti laikinai apribotos asmens judėjimo laisvė, nuosavybės ir būsto neliečiamumo teisės. Karantino priemonės iš esmės nukreiptos į ekstremaliosios situacijos likvidavimą, yra priemonė pasiekti tikslui – likviduoti grėsmę ir dėl jos susidariusią ekstremaliąją situaciją. Nors ūkinės veiklos laisvės apribojimais nebuvo atskirai aptarti, ūkinės veiklos laisvę pareiškėjas savo veiklos srityje (odontologijos ir grožio paslaugos) galėjo realizuoti tik naudodamasis nuosavybės teisėmis, taip pat savo ir darbuotojų judėjimo laisvę. Vyriausybė 2020 m. vasario 26 d. nutarimu buvo paskelbusi ekstremaliąją situaciją, taigi joje galėjo būti taikomi nuosavybės bei judėjimo laisvės apribojimai. Teismas pažymėjo, kad Konstitucijoje yra įtvirtinti tik svarbiausi Vyriausybės įgaliojimai ir nustatoma, jog Vyriausybė vykdo ne tik Konstitucijoje, bet ir kituose įstatymuose nurodytas pareigas, todėl nėra pagrindo manyti, jog Nutarimas galbūt prieštarauja Konstitucijai.

25. Vertindamas pareiškėjo argumentus, jog Seimas, 2020 m. kovo 31 d. priimdamas Žmonių užkrečiamų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo 21 straipsnio ir 2020 m. balandžio 28 d. Civilinės saugos įstatymo 8 ir 9 straipsnių pakeitimus, realiai nustatė jų galiojimą atgal, teismas neturėjo pagrindo konstatuoti, jog Seimas tik vėlesniais pakeitimais – 2020 m. kovo 31 d. Žmonių užkrečiamų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo 21 straipsnio ir 2020 m. balandžio 28 d. Civilinės saugos įstatymo 8 ir 9 straipsnių – įteisino neteisėtą padėtį, atsiradusią Vyriausybei viršijus įgaliojimus. Vis dėlto teismas papildomai konstatavo, jog įvertinus kartu su įstatymų projektais Vyriausybės teiktus aiškinamuosius raštus (kartu su Vyriausybės 2020 m. kovo 25 d. nutarimu Nr. 298 dėl Civilinės saugos įstatymo pakeitimo ir Vyriausybės 2020 m. kovo 25 d. nutarimu Nr. 308 dėl Žmonių užkrečiamų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo pakeitimo) matyti, kad priimant aptartus įstatymų pakeitimus nebuvo sprendžiama problema dėl galimai per siaurų Vyriausybės įgaliojimų ribojant tam tikras ūkinės veiklos rūšis (jas draudžiant vykdyti arba nustatant joms sąlygas karantino laikotarpiu). Teismas pažymėjo, kad Žmonių užkrečiamų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo pakeitimo aiškinamajame rašte aptariama problema, susijusi su būtinuoju hospitalizavimu ir izoliavimu, taip pat nurodyta, kad siekiama aiškiai įtvirtinti teisę Vyriausybei riboti žmonių susibūrimus. Civilinės saugos įstatymo pakeitimo aiškinamajame rašte kaip siūlomo reguliavimo tikslas įvardijamas galimas kainų reguliavimas. Teismas vertino, kad nėra pagrįsti pareiškėjo argumentai, jog aptarti įstatymų pakeitimai buvo susiję su apribojimais, kurie buvo taikomi pareiškėjo veiklos atžvilgiu taip įteisinant situaciją dėl anksčiau Vyriausybės priimtų sprendimų.

26. Teismas atmetė kaip nepagrįstus pareiškėjo teiginius, kad faktiškai buvo įvesti nepaprastajai padėčiai būdingi apribojimai, kurie galėjo būti įvesti tik pagal Nepaprastosios padėties įstatymą. Šiuo aspektu teismas nurodė, jog, kaip matyti iš Nepaprastosios padėties įstatymo ketvirtojo skirsnio, įvedus nepaprastąją padėtį, gali būti plačiai ribojamos Konstitucijoje įtvirtintos teisės ir laisvės – į privataus gyvenimo neliečiamumą (19 straipsnis), būsto neliečiamumą (20 straipsnis), teisė reikšti įsitikinimus (21 straipsnis), kitos teisės. Įvedus karantiną tokios teisės nebuvo ribojamos ir nebuvo poreikio joms riboti (pavyzdžiui, riboti privataus gyvenimo neliečiamumą), o įvesti apribojimai neprilygo tiems, kurie galėtų būti taikomi pagal Nepaprastosios padėties įstatymą.

27. Dėl pareiškėjo teiginių, kad ūkinei veiklai taikyti apribojimai buvo neproporcingi, teismas nurodė, jog įvertinus tai, kad COVID-19 virusas 2020 m. vasario–kovo mėnesiais ypač greitai plito Europoje, buvo naujas ir apie jo plitimą ir gydymą trūko žinių bei sveikatos sistemos pasirengimo, dėl viruso plitimo pastebėtas mirtingumo kilimas brandaus amžiaus asmenų grupėje (50–59 metų, taip pat virš 80), Europos šalys (įskaitant ir Lietuvą) susidūrė su precedento neturintiu ligos, keliančios mirtiną pavojų, plitimu ir dėl to susidariusia ekstremalia situacija, turėjo imtis žinomų priemonių ligos plitimui sustabdyti ir apsaugoti žmones nuo mirtino pavojaus. Buvo pasirinkta taikyti tuo metu žinomas ir pasauliniu mastu taikomas priemonės – izoliaciją ir kontaktų ribojimą, ypač uždaroje patalpose. Pareiškėjo teikiamos paslaugos – odontologijos ir grožio – teikiamos patalpose, reikalauja artimo kontakto ir laiko, todėl, teismo vertinimu, nėra pagrindo daryti išvadą, kad šioje byloje aktualios priemonės – odontologijos paslaugų (išskyrus būtinosios medicinos pagalbos užtikrinimą) – teikimo atidėjimas ir grožio paslaugų teikimo draudimas nuo

2020 m. kovo 16 d. iki 2020 m. gegužės 18 d., t. y. praktiškai du mėnesius, palyginti su grėsme, kuri buvo iškilusi, buvo neproporcingos. Kartu teismas pažymėjo, jog pareiškėjo argumentas, kad 2020 m. vasaros pabaigoje ir rudenį taikomi apribojimai yra švelnesni, neįrodo, kad 2020 m. pavasarį taikytos priemonės yra neproporcingos, nes skiriasi turimų žinių apie viruso plitimą ir gydymą lygis, sveikatos apsaugos sistemos pasirengimas, visuomenės suvokimas ir kiti veiksniai, be to, kito laikotarpio ribojimai nėra teisiškai reikšmingi. Svarbu ir tai, kad aktualiu laikotarpiu nuo (2020 m. kovo 16 d.–2020 m. gegužės 18 d.) valdžios taikomi apribojimai buvo derinami su parama ūkio subjektams, kurie labiausiai nukentėjo dėl taikomų apribojimų, t. y. buvo švelninamas apribojimų, nustatytų visos visuomenės naudai, poveikis atskiriems ūkio subjektams. Kaip matyti pagal šios bylos duomenis, tokia parama (darbuotojų išmokoms ir patalpų nuomai) pasinaudojo ir pareiškėjas, o jo reikalaujama atlyginti žala – tik netiesioginiai nuostoliai (negautos pajamos).

28. Teismas nagrinėjamu atveju nematė pagrindo abejoti Nutarimo atitiktimi Konstitucijai ir įstatymams, taip pat, kad Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo pakeitimas ir Civilinės saugos įstatymo pakeitimas galbūt prieštarauja Konstitucijai, todėl netenkino pareiškėjo prašymo kreiptis į Konstitucinį Teismą.

29. Nesant pagrindo abejoti Nutarimu nustatytų ribojimų pareiškėjo atžvilgiu teisėtumu, nėra vieno iš privalomų pagrindų žalai dėl neteisėtų valdžios institucijų priteisti. Nenustatęs atsakovo neteisėtų veiksmų (neveikimo), teismas atmetė pareiškėjo reikalavimą priteisti žalos atlyginimą. Teismas taip pat atmetė pareiškėjo reikalavimą priteisti 5 procentų metines palūkanas nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.

III.

30. Pareiškėjas UAB „Aukštaitijos implantologijos klinika“ apeliaciniame skunde prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2021 m. vasario 4 d. sprendimą, kuria buvo atmestas pareiškėjo skundas, ir dėl šios dalies priimti naują sprendimą, kuriuo pareiškėjo skundą tenkinti bei priteisti bylinėjimosi išlaidas.

31. Pareiškėjas taip pat pateikė prašymą kreiptis į Konstitucinį Teismą su prašymu atsakyti į klausimus: ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 14 d. nutarimo Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ 3 dalis ir joje patvirtintas karantino režimas (su vėlesniais jo pakeitimais ir papildymais) neprieštarauja Konstitucijos 23, 46, 144, 145 straipsniams bei Konstitucijos 5 straipsnyje įtvirtintiems konstituciniams teisinės valstybės, Konstitucijos viršenybės, valdžių padalijimo, atsakingo valdymo, proporcingumo principams bei jo priėmimo metu galiojusiems Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo 21 straipsniui ir Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo 8 ir 9 straipsniams; ar 2020 m. kovo 31 d. Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo Nr. I-1553 2, 8, 9, 18, 21 ir 36 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XNI-2831 ir jo 5 straipsnio 1–2 dalys, kuriomis buvo pakeistas ir papildytas įstatymo 21 straipsnis (pakeista 21 straipsnio 1 dalis ir papildytas 21 straipsnio 1¹ dalimi) neprieštarauja Konstitucijos 23, 46, 144, 145 straipsniams bei Konstitucijos 5 straipsnyje įtvirtintiems konstituciniams teisinės valstybės, Konstitucijos viršenybės, valdžių padalijimo, atsakingo valdymo, proporcingumo principams, o taip ir Konstitucijos 7 straipsnyje įtvirtintiems įstatymo negaliojimo atgal, teisinio tikrumo, teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principams.

32. Pareiškėjas nurodo, kad pirmosios instancijos teismas, vertindamas, ar Vyriausybės ir Seimo priimti teisės aktai neprieštarauja Konstitucijai, perėmė Konstitucinio Teismo funkcijas, nors pagal Konstitucijos 102 straipsnio 1 dalį tik Konstitucinis Teismas turi jurisdikciją spręsti dėl įstatymų ir Vyriausybės nutarimų teisėtumo.

33. Pareiškėjas teigia, kad teismas, pasisakydamas dėl Vyriausybės įgaliojimų, nepagrįstai sutapatino skirtingas sąvokas: specialių veiklos ir paslaugų teikimo sąlygų numatymą bei veiklos draudimų / apribojimų numatymą. Pasak pareiškėjo, jeigu šios sąvokos būtų vienodos, kam tuomet reikėjo keisti įstatymus ir atskirai numatyti papildomus Vyriausybės įgaliojimus, suteikiant teisę

numatyti veiklos apribojimus / draudimus. Be to, pats teismas pripažino, kad tuo metu galiojusiuose įstatymuose ūkinės veiklos laisvės apribojimais nebuvo atskirai aptarti.

34. Pareiškėjas nurodo, kad teismas ignoravo Vyriausybės įgaliojimų išplėtimą apie tai nutylint įstatymų pakeitimų aiškinamuosiuose raštuose. Pareiškėjas atkreipia dėmesį, kad pats atsakovas savo atsiliepime į skundą pripažino, jog Vyriausybės įgaliojimais buvo praplėsti, tik bandė „suktis iš padėties“ ir apibūdino tai, kaip įgaliojimų patikslinimą.

35. Pareiškėjas teigia, kad pirmosios instancijos teismas pats pripažino, jog nepaprastoji padėtis pagal savo konstitucinį statusą yra išimtinė ir pati sunkiausia priemonė, tačiau net ir pagal pačią sunkiausią priemonę, kaip nepaprastoji padėtis, Konstitucija nenumato galimybės riboti nuosavybės teisės ir ūkinės veiklos laisvės. Jeigu šios teisės ir laisvės negali būti ribojamos pagal išimtinę ir pačią sunkiausią priemonę, pareiškėjo manymu, jos negali būti ribojamos ir pagal lengvesnę priemonę – karantiną. Pareiškėjas pažymi, kad karantino metu taikyti draudimai pažeidė galiojusius įstatymus, Konstituciją, konstitucinius teisinės valstybės, Konstitucijos viršenybės, valdžių padalijimo, atsakingo valdymo ir įstatymo negaliojimo atgal principus.

36. Pareiškėjo teigimu, teismas ignoravo kartu su skundu pareiškėjo pateiktus įrodymus, o vėliau ir papildomus įrodymus, kurie pagrindžia, kad pareiškėjo veiklai taikyti draudimai buvo akivaizdžiai neproporcingi, skirtingose valstybėse buvo taikomos skirtingos kovos su virusu priemonės, o taip ir liko neaišku, kodėl tuomet vėliau pareiškėjo veikla jau nebuvo laikoma pavojinga ir jis galėjo ją (veiklą) vykdyti nepaisant to, kad susirgimų virusu skaičius šimtais kartų viršijo tą, kuris buvo tuo metu, kai veikla buvo uždrausta.

37. Pareiškėjas pažymi, kad teismas sprendime nepasisakė dėl Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos pažeidimo, nors pareiškėjas skunde šiuos argumentus išdėstė.

38. Pareiškėjo įsitikinimu, nagrinėjamu atveju yra įrodytos visos viešosios civilinės atsakomybės sąlygos, todėl pareiškėjui turėjo būti priteistas prašomo dydžio turinės žalos atlyginimas. Jeigu pareiškėjo naudai nebūtų atlygintina žala, būtų pažeistas teisėtų lūkesčių principas.

39. Atsakovo Lietuvos valstybės atstovas Vyriausybė, atstovaujama Sveikatos apsaugos ministerijos, atsiliepime prašo apeliacinį skundą atmesti. Atsakovo atstovas taip pat prašo netenkinti pareiškėjo prašymo kreiptis į Konstitucinį Teismą.

40. Atsakovo atstovas, pakartodamas argumentus, nurodytus pirmosios instancijos teismui pateiktame atsiliepime į skundą, papildomai pažymi, kad atmestini pareiškėjo argumentai dėl Nutarimo ir šiuo metu galiojančio karantino režimo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. lapkričio 4 d. nutarimu Nr. 1226 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“, palyginimo, nes antrojo karantino metu tiek pasaulis, tiek Lietuva turėjo daug daugiau teorinių bei praktinių žinių, kaip valdyti ir kokius sprendimus reikia priimti, siekiant užkardyti viruso plitimą visuomenėje ar atskirose teritorijose. Atsakovo atstovas pažymi, kad pirmojo karantino metu nei pasaulis, nei Lietuva nežinojo, kokių medicininių, techninių ar apsaugos priemonių gali prireikti ir kokiais, bei kaip, paruošti medicinos įstaigas pacientų skaičiaus padidėjimui. Tuo tarpu antrojo karantino metu jau buvo sukauptos tiek teorinės žinios, tiek materialiniai išteklių skirti pandemijos valdymui, priimami sprendimai buvo skirti ruošti antrajai COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) bangai, pasitelkiami žmogiškieji išteklių, priimami sprendimai išankstiniam vakcinacijos užsakymui, apmokomi medikai. Atsižvelgiant į tai, lyginti pirmojo karantino ir antrojo karantino režimo sąlygų negalima, nes situacija buvo skirtinga.

41. Atsakovo atstovo nuomone, pandemijos metu Nutarimu patvirtintos karantino režimo sąlygos buvo pagrįstos teisės aktų nuostatomis, nulemtos tuo metu buvusios sunkiai prognozuojamos epidemiologinės situacijos. Todėl būtina vertinti ne tik, ar priimti sprendimai buvo pagrįsti, bet ar priimtais sprendimais pasiekti tikslai – žmonių sveikatos apsauga, viruso plitimo, ekstremalios situacijos efektyvus valdymas.

42. Atsakovo atstovas pažymi, kad aplinkybė, jog pareiškėjas neteikė jokių paslaugų karantino metu, negali būti grindžiama Nutarimo 3.4.4 papunkčio nuostatomis. Priešingai, pareiškėjas galėjo teikti būtinają medicininę pagalbą, tačiau užtikrinant Lietuvos Respublikos

sveikatos apsaugos ministro–valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo nustatytų higienos ir asmens apsaugos priemonių bei reikalavimų laikymąsi. Sprendimas neteikti paslaugų buvo priimtas paties pareiškėjo, kuris, būdamas atitinkamos verslo srities profesionalas, turėjo įvertinti visiškos veiklos nevykdymo pasekmes. Skunde nurodytos aplinkybės negali būti vertinamos kaip nuo pareiškėjo nepriklausios, nes pareiškėjui šiuo atveju teko verslo rizika. Pareiškėjas nebuvo pakankamai atidus, rūpestingas, nors turėjo ir galėjo numatyti galimas pasekmes, įvertinti verslo riziką, nesiėmė veiksmų tolimesnės veiklos vykdymui, pardavimų veiklos perkėlimui į internetinę erdvę, būtinųjų medicinos paslaugų teikimo. Tai, kad pareiškėjas nesistengė perorganizuoti veiklos ir teikti leidžiamas paslaugas, priskirtina net ne verslo rizikai, o paties pareiškėjo aplaidžiam ir netinkamam vadovavimui įmonei pasirenkant netinkamą veiklos (neveikimo) strategiją.

43. Atsakovo atstovo nuomone, pareiškėjas nepagrįstai teigia, kad Nutarimo dėl karantino paskelbimo nuostatos, tikėtina, pažeidė Konstitucijos 23 straipsnyje įtvirtintą nuosavybės neliečiamumo principą bei 46 straipsnyje įtvirtintą ūkinės veiklos laisvę. Šiuo atveju apribojimais buvo nukreipti į skirtingų veiklų ypatumus, kuriose kilo didžiausia rizika plisti COVID-19 ligai (koronaviruso infekcijai) ir ribojimai buvo taikomi tik konkrečioms veikloms, niekaip neribojant nuosavybės teisės.

44. Atsakovo atstovas pažymi, kad Vyriausybės nustatytos karantino sąlygos asmenims skiriasi nuo nepaprastosios padėties metu taikomų asmenų teisių ir laisvių ribojimų pasekmių. Svarbiausia yra taikomų ribojimų tikslas ir pagrindas, kada Vyriausybė gali skelbti karantiną ir nustatyti specialų užkrečiamųjų ligų plitimo išvengimo režimą, o kada Seimas ir / ar Respublikos Prezidentas gali skelbti nepaprastąją padėtį bei taikyti konstitucinius asmenų ribojimus ir kitus tik Nepaprastosios padėties įstatyme nustatytus asmenų teisių ir laisvių ribojimus bei priemones konstitucinei santvarkai ir visuomenės rimčiai apsaugoti. Atkreipia dėmesį, kad pats Nepaprastosios padėties įstatymo taikymas nereikštų, jog taikomos režimo priemonės būtų švelnesnės. Taikomos priemonės galėtų būti tiek tokios pačios, tiek griežtesnės ir platesnės apimties, bei galėtų būti taikomos platesniam subjektų ratui. Pasak atsakovo atstovo, tai, kad kai kurios taikomos priemonės yra numatytos ir Nepaprastosios padėties įstatyme, savaime nereiškia, kad jos negali būti numatytos ir kituose įstatymuose.

45. Atsakovo atstovo teigimu, pareiškėjas neįrodė valstybės institucijų neteisėtų veiksmų, žalos, priežastinio ryšio tarp atsakovo veiksmų ir pareiškėjo turėtų išlaidų, todėl nėra pagrindo civilinės atsakomybės atsiradimui. Atsakovo atstovas pažymi, kad pareiškėjas yra verslo subjektas, kuris organizuodamas savo verslą ir siekdamas gauti pajamas, turėtų pats prisiimti riziką už padarytus sprendimus, o ne stengtis perkelti našą Lietuvos valstybei.

Išplėstinė teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

46. Nagrinėjamoje administracinėje byloje ginčas kilo dėl turtinės žalos atlyginimo priteisimo pareiškėjui iš atsakovo Lietuvos valstybės dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 14 d. nutarimu Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ nuo 2020 m. kovo 16 d. iki 2020 m. gegužės 17 d. taikytų pareiškėjo vykdomos veiklos apribojimų.

47. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 110 straipsnyje numatyta, kad teisėjas negali taikyti įstatymo, kuris prieštarauja Konstitucijai. Tais atvejais, kai yra pagrindo manyti, kad įstatymas ar kitas teisinis aktas, kuris turėtų būti taikomas konkrečioje byloje, prieštarauja Konstitucijai, teisėjas sustabdo šios bylos nagrinėjimą ir kreipiasi į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą prašydamas spręsti, ar šis įstatymas ar kitas teisinis aktas atitinka Konstituciją.

48. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 4 straipsnyje taip pat įtvirtinta, kad teismas negali taikyti įstatymo, kuris prieštarauja Konstitucijai. Jeigu yra pagrindas

manyti, kad įstatymas ar kitas teisės aktas, kuris turėtų būti taikomas konkrečioje byloje, prieštarauja Konstitucijai, teismas sustabdo bylos nagrinėjimą ir, atsižvelgdamas į Konstitucinio Teismo kompetenciją, kreipiasi į jį su prašymu spręsti, ar tas įstatymas ar kitas teisės aktas atitinka Konstituciją. Gavęs Konstitucinio Teismo nutarimą, teismas atnaujina bylos nagrinėjimą. Minėtos taisyklės taikomos ir tais atvejais, kai teismas suabejoja, ar Lietuvos Respublikos Prezidento aktas arba Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – ir Vyriausybė) aktas, kuris turėtų būti taikomas konkrečioje byloje, neprieštarauja įstatymams ar Konstitucijai.

49. Vadovaujantis šiomis nuostatomis nagrinėjamoje byloje, be kita ko, pirmiausia turi būti patikrinama, ar nėra pagrindo manyti, kad byloje taikytini teisės aktai prieštarauja Konstitucijai ar įstatymams.

V.

50. Pareiškėjas savo prašomą priteisti žalą kildina iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 14 d. nutarimo Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ (toliau – ir Nutarimas) nuostatų, kuriose numatyta: „Vyriausybė nutaria: <...> 3. Patvirtinti šį karantino režimą: <...> 3.2.8. draudžiama teikti grožio paslaugas. <...> 3.4.4. Odontologijos paslaugų teikimo atidėjimas, išskyrus būtiniosios medicinos pagalbos užtikrinimą“.

51. Nutarimo 6 punkte buvo numatyta, kad karantino režimo trukmė – nuo 2020 m. kovo 16 d. 00 val. iki kovo 30 d. 24 val. Vyriausybės 2020 m. kovo 25 d. nutarimu Nr. 264 šis punktas buvo pakeistas išdėstant jį taip: „Karantino režimo trukmė – nuo 2020 m. kovo 16 d. 00 val. iki balandžio 13 d. 24 val.“. Vyriausybės 2020 m. balandžio 8 d. nutarimu Nr. 345 šis punktas buvo pakeistas išdėstant jį taip: „Karantino režimo trukmė – nuo 2020 m. kovo 16 d. 00:00 val. iki balandžio 27 d. 24:00 val.“. Vyriausybės 2020 m. balandžio 22 d. nutarimu Nr. 398 šis punktas buvo pakeistas išdėstant jį taip: „Karantino režimo trukmė – nuo 2020 m. kovo 16 d. 00:00 val. iki gegužės 11 d. 24:00 val.“. Vyriausybės 2020 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 428 buvo pakeistas Nutarimo 3.4.4 papunktis ir iš esmės analogiška nuostata įtvirtinta 3.4.8 papunktyje, jame numatant „Odontologijos paslaugų teikimo atidėjimas, išskyrus būtinąją medicinos pagalbą“. Vyriausybės 2020 m. gegužės 6 d. nutarimu Nr. 451 Nutarimo 6 punktas buvo pakeistas išdėstant jį taip: „Karantino režimo trukmė – nuo 2020 m. kovo 16 d. 00:00 val. iki gegužės 31 d. 24:00 val.“.

52. Nagrinėjamoje byloje ginčas iš esmės susiklostė dėl žalos atlyginimo už pareiškėjui, kuris verčiasi odontologijos paslaugų teikimu, laikotarpiu nuo 2020 m. kovo 16 d. iki 2020 m. gegužės 17 d. Nutarimo nuostatomis pritaikytų ūkinės veiklos apribojimų.

53. Nagrinėjamoje byloje yra pagrindo abejoti, ar Nutarimo 3.2.8 ir 3.4.4 papunkčiai neprieštarauja Konstitucijai ir įstatymams.

54. Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad Vyriausybės teisės aktas yra poįstatyminis teisės aktas, jis negali prieštarauti įstatymui, keisti įstatymo normų turinio, jame negali būti tokių teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis (Konstitucinio Teismo 2005 m. vasario 7 d., 2002 m. balandžio 23 d. nutarimai). Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja teisės aktų hierarchiją, *inter alia* (be kita ko), tai, kad poįstatyminiai teisės aktai negali prieštarauti įstatymams, konstituciniams įstatymams ir Konstitucijai, poįstatyminiai teisės aktai turi būti priimami remiantis įstatymais (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d., 2010 m. kovo 9 d., 2015 m. spalio 29 d. nutarimai); poįstatyminis teisės aktas yra įstatymo normų taikymo aktas (Konstitucinio Teismo 2008 m. gruodžio 4 d., 2013 m. vasario 20 d., 2015 m. spalio 29 d. nutarimai); poįstatyminiu teisės aktu yra realizuojamos įstatymo normos, tačiau toks teisės aktas negali pakeisti paties įstatymo ir sukurti naujų bendro pobūdžio teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis; kitaip būtų pažeista Konstitucijoje įtvirtinta įstatymų viršenybė poįstatyminių aktų atžvilgiu (Konstitucinio Teismo 1998 m. gegužės 6 d., 2002 m. rugpjūčio 21 d., 2011 m. rugsėjo 2 d., 2018 m. balandžio 27 d. nutarimai). Įstatymai nustato bendro pobūdžio taisykles, o poįstatyminiuose teisės aktuose jos gali būti detalizuojamos, gali būti reglamentuojama jų įgyvendinimo tvarka (Konstitucinio Teismo 1995 m. spalio 26 d., 1996 m. gruodžio 19 d., 2004 m. kovo 5 d., 2014 m. gegužės 9 d. nutarimai).

55. Nutarimu sureguliuotas karantino režimo klausimas yra reglamentuojamas Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatyme. Nutarimo 3.2.8 ir 3.4.4 papunkčių priėmimo metu Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo 21 straipsnio 1 dalyje (2001 m. gruodžio 13 d. įstatymo Nr. IX-649 redakcija, galiojusi nuo 2002 m. liepos 1 d. iki 2020 m. balandžio 7 d.) buvo nustatyta, kad „[k]arantino tikslas – nustatyti specialią asmenų darbo, gyvenimo, poilsio, kelionių tvarką, ūkinės ir kitokios veiklos sąlygas, produktų gamybos, jų realizavimo, geriamojo vandens tiekimo bei paslaugų teikimo tvarką ir tuo riboti užkrečiamųjų ligų plitimą“. Vyriausybės įgaliojimai nustatyti karantino režimą buvo nustatyti Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo 21 straipsnio 3 dalies 1 punkte, pagal kurį teritorijų karantiną skelbia ir atšaukia, jo dydį, ribas, trukmę ir režimą visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje ar keliose savivaldybėse tvirtina Vyriausybė sveikatos apsaugos ministro teikimu.

56. Vyriausybės Nutarimo 3.2.8 ir 3.4.4 papunkčiais buvo uždrausta teikti grožio paslaugas ir įpareigota atidėti odontologijos paslaugas, kurios nėra būtinosios medicinos pagalbos užtikrinimas. Nutarimu iš esmės buvo uždrausta teikti šias paslaugas iki karantino režimo pabaigos arba kol įpareigojimas nebus panaikintas, t. y. nustatyti ūkinės veiklos suvaržymai. Nuo Nutarimo įsigaliojimo iki 2020 m. balandžio 7 d. Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo 21 straipsnio 1 ir 3 dalimis ūkinės veiklos ribojimo per karantiną klausimu Vyriausybei buvo pavesta nustatyti specialias ūkinės veiklos sąlygas, produktų gamybos, jų realizavimo bei paslaugų teikimo tvarką. Lingvistiškai vertinant, įgaliojimai nustatyti sąlygas bei tvarką apima įgaliojimus reglamentuoti, koku būdu gali būti vykdoma ūkinė veikla, bet neapima įgaliojimų apskritai uždrausti (tiek laikinai, tiek neterminuotai) vykdyti ūkinę veiklą.

57. Konstitucinis Teismas taip pat yra pažymėjęs, kad iš Konstitucijos, *inter alia* jos 46 straipsnio 3 dalies, 53 straipsnio 1, 3 dalių, 54 straipsnio, kyla reikalavimas įstatymų leidėjui, reguliuojant ūkinę veiklą, nustatyti tokius jos ribojimus, kuriais būtų siekiama užtikrinti bendrą tautos gerovę, *inter alia* saugoti nuo kenksmingų poveikių žmonių sveikatą ir aplinką; vykdant šį reikalavimą turi būti paisoma iš Konstitucijos, *inter alia* konstitucinio teisinės valstybės principo, kylančių reikalavimų; tai reiškia, kad teisiniu reguliavimu gali būti nustatytos tokios ūkinės veiklos subjektų pareigos, kurios jų veiklos laisvės nevaržytų labiau, negu būtina konstituciškai reikšmingiems žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos tikslams pasiekti, t. y. laikomasi konstitucinio teisinės valstybės principo elementu esančio proporcingumo principo, kuris *inter alia* reiškia, kad teisės aktuose nustatytos ir taikomos priemonės turi būti proporcingos siekiamam tikslui (Konstitucinio Teismo 2020 m. vasario 18 d. nutarimas). Vyriausybė Nutarimą priėmė pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2020 m. kovo 14 d. teikimą Nr. (10.2.3.4-412)10-1738, kuriame nurodyta, kad Nutarimo tikslas yra paskelbti karantiną visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje ir pavesti Valstybės lygio ekstremaliosios situacijos operacijų vadovui nustatyti karantino režimo sąlygas; karantino paskelbimas leis sustiprinti užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės valdymą, plintant COVID-19, užtikrinti ribojimo priemonių taikymą. Šiame teikime taip pat nurodyta, kad Nutarimo projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikis nevertintas vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 4 punktu, kuriame numatyta, jog turi būti atliekamas prioritetinių teisėkūros iniciatyvų, teisės aktų projektų (toliau – projektai), teikiamų svarstyti Vyriausybei, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas (toliau – poveikio vertinimas), kai numatoma reglamentuoti iki tol nereglamentuotus santykius, taip pat kai iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas.

58. Išplėstinė teisėjų kolegija pažymi, kad Nutarimu buvo laikinai nustatyti kraštutiniai ūkinės veiklos laisvės apribojimai, kuriais uždrausta teikti grožio paslaugas bei dalį odontologijos paslaugų. Šie apribojimai buvo grindžiami poreikiu apsaugoti visuomenės sveikatą nuo rizikos, kurią kėlė COVID-19 virusas, tačiau Nutarimo *travaux préparatoires* (parengiamųjų darbų medžiagoje) nėra išdėstytas pagrindimas iš kurio galima būtų matyti, kad uždraudimas vykdyti minėtą ūkinę veiklą karantino metu buvo būtinas. Išplėstinei teisėjų kolegijai kyla abejonių, ar tų pačių rezultatų nebuvo galima pasiekti švelnesniais ūkinės veiklos ribojimais (pavyzdžiui, vėliau

taikytais reikalavimais dėvėti medicinines kaukes, riboti klientų srautus ir pan.), todėl yra pagrindo manyti, kad Nutarimo 3.2.8 ir 3.4.4 papunkčiai gali prieštarauti konstituciniam proporcingumo principui.

59. Vadinas, yra pagrindo manyti, kad Vyriausybės Nutarimu buvo suvaržyta ūkinės veiklos laisvė, nors įstatyme tam nebuvo nustatytas pagrindas. Pirmiau išdėstyta konstitucinė jurisprudencija draudžia poįstatyminiais teisės aktais nustatyti žmogaus teisių suvaržymus ir bet kokias teises taisykles, prieštaraujančias įstatymų nuostatomis. Be to, Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijos 46 straipsnio nuostatas yra pažymėjęs, kad pagal Konstituciją nustatyti esmines ūkinės veiklos sąlygas, draudimus ir ribojimus, darančius esminį poveikį ūkinei veiklai galima tik įstatymu (Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 31 d., 2008 m. kovo 15 d., 2020 m. vasario 18 d. nutarimai). Išplėstinei teisėjų kolegijai kyla abejonių, ar, vadovaujantis Konstitucija, Vyriausybė turėjo įgaliojimus nustatyti Nutarimo 3.2.8 ir 3.4.4 papunkčiuose numatytus ūkinės veiklos laisvės apribojimus, ar šie apribojimai neprieštarauja iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančiam teisės aktų hierarchijos reikalavimui ir proporcingumo principui bei Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo 21 straipsnio 1 daliai (2001 m. gruodžio 13 d. įstatymo Nr. IX-649 redakcija).

VI.

60. Pareiškėjas apeliaciniame skunde pateikė prašymą kreiptis į Konstitucinį Teismą ir dėl kito teisinio reguliavimo atitikties Konstitucijai ir įstatymams bei dėl Nutarimo atitikties kitoms Konstitucijos bei įstatymų nuostatomis, tačiau ši pareiškėjo prašymo dalis nepagrįsta, kadangi kitas teisinis reguliavimas, dėl kurio teisėtumo abejoja pareiškėjas, neturi būti taikomas nagrinėjamoje byloje, o abejonės dėl Nutarimo atitikties kitoms Konstitucijos bei įstatymų nuostatomis nėra pagrįstos teisiniais motyvais.

61. Pareiškėjas apeliaciniame skunde prašo kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl viso Vyriausybės Nutarimo 3 punkto, kuriuo valstybėje nustatytas karantino režimas atitikties Konstitucijai ir įstatymams ištyrimo. Vadovaujantis Konstitucijos 110 straipsniu ir Administracinių bylų teisenos 4 straipsniu, teismas turi teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą tik dėl tokio Vyriausybės nutarimo atitikties Konstitucijai ir įstatymams ištyrimo, kuris turi būti taikomas teismo nagrinėjamoje byloje. Kitose pareiškėjo prašomose ištirti Vyriausybės Nutarimo nuostatose yra reglamentuojami kiti teisiniai santykiai, todėl šios pareiškėjo prašymo dalies nėra pagrindo tenkinti, kadangi šių aktų nuostatos netaikomos nagrinėjamoje byloje.

62. Pareiškėjas taip pat prašo kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo Nr. I-1553 2, 8, 9, 18, 21 ir 36 straipsnių pakeitimo įstatymo atitikties Konstitucijai ištyrimo, motyvuodamas tuo, kad juo retroaktyviai buvo įteisinti Vyriausybės nustatyti ūkinės veiklos apribojimai. Vadovaujantis teisės aktų registro duomenimis, šis įstatymas Lietuvos Respublikos Seime buvo priimtas 2020 m. kovo 31 d., paskelbtas teisės aktų registre 2020 m. balandžio 7 d. ir įsigaliojo 2020 m. balandžio 8 d. Šiame įstatyme nėra numatyta, kad nagrinėjamoje byloje taikytinos ūkinės veiklos laisvę reguliuojančios nuostatos įsigaliojotų anksčiau negu paskelbus šį įstatymą ar kitaip būtų taikomos į praeitį, todėl pareiškėjo abejonės dėl šio įstatymo retroaktyvaus galiojimo yra nepagrįstos.

63. Remdamasis analogiškais motyvais pareiškėjas prašo kreiptis į Konstitucinį Teismą ir dėl Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo Nr. VIII-971 2, 8, 9, 11, 12, 14, 22, 27, 28 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 30¹ straipsniu įstatymo atitikties Konstitucijai ištyrimo, motyvuodamas tuo, kad juo retroaktyviai buvo įteisinti Vyriausybės nustatyti ūkinės veiklos apribojimai. Vadovaujantis teisės aktų registro duomenimis šis įstatymas Lietuvos Respublikos Seime buvo priimtas 2020 m. balandžio 28 d., paskelbtas teisės aktų registre 2020 m. balandžio 30 d. ir įsigaliojo 2020 m. gegužės 1 d. Šiame įstatyme nėra numatyta, kad nagrinėjamoje byloje taikytinos ūkinės veiklos laisvę reguliuojančios nuostatos įsigaliojotų anksčiau negu paskelbus šį įstatymą ar kitaip būtų taikomos į praeitį, todėl pareiškėjo abejonės dėl šio įstatymo retroaktyvaus galiojimo yra nepagrįstos.

64. Apeliaciniame skunde keliamos abejonės dėl Nutarimo atitikties Konstitucijos 23 straipsniui, kuris numato teisės į nuosavybę apsauga – pasak pareiškėjo, Nutarimu buvo apribota jo teisė subnuomoti patalpas. Nutarimu nebuvo numatytas apribojimas sudaryti ir vykdyti civilines nuomos sutartis, todėl pareiškėjo prašymas kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Nutarimo atitikties Konstitucijos 23 straipsniui yra nepagrįstas.

65. Pareiškėjo abejonės dėl Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo, Civilinės saugos įstatymo ir Nutarimo atitikties Konstitucijos 5, 144, 145 straipsniams ir Konstitucijos viršenybės, valdžių padalijimo, atsakingo valdymo principams yra nepagrįstos teisiniais motyvais, todėl nėra pagrindo jomis remiantis kreiptis į Konstitucinį Teismą. Ne teisiniais motyvais grindžiamas prašymas nepriimamas nagrinėti Konstituciniame Teisme vadovaujantis Konstitucijos 106 straipsnio 7 dalimi. Konstitucijos 144 ir 145 straipsniai reglamentuoja nepaprastą bei karo padėtį ir netaikomi Nutarimu reguliuojamiems teisiniams santykiams. Konstitucijos 5 straipsnyje numatyta, kad valstybės valdžią Lietuvoje vykdo Seimas, Respublikos Prezidentas ir Vyriausybė, Teismas; valdžios galias riboja Konstitucija; valdžios įstaigos tarnauja žmonėms. Pareiškėjo abejonės dėl šių Konstitucijos 5 straipsnio nuostatų pažeidimo yra deklaratyvaus pobūdžio, todėl teisiškai nemotyvuotos.

VII.

66. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, yra pagrindas kreiptis į Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar Vyriausybės Nutarimo 3.2.8 ir 3.4.4 papunkčiai neprieštaravo konstituciniam teisinės valstybės principui, Konstitucijos 46 straipsniui ir Užkrečiamųjų ligų įstatymo 21 straipsnio 1 daliai (2001 m. gruodžio 13 d. įstatymo Nr. IX-649 redakcija).

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 4 straipsnio 2 dalimi, 100 straipsnio 1 dalies 4 punktu, išplėstinė teisėjų kolegija

n u t a r i a:

Kreiptis į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 14 d. nutarimo Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ 3.2.8 ir 3.4.4 papunkčiai neprieštaravo konstituciniam teisinės valstybės principui, Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsniui ir Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo 21 straipsnio 1 daliai (2001 m. gruodžio 13 d. įstatymo Nr. IX-649 redakcija).

Bylos nagrinėjimą sustabdyti iki Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas išnagrinės pateiktą prašymą.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Laimutis Alechnavičius

Artūras Drigotas

Rytis Krasauskas

Vaida Urmonaitė-Maculevičienė

Dalia Višinskienė